

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1681. Soc. 142.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

vit aliquot libros meditationum. Opus de memoriis virorum illustrium Assistentiæ Lusitanæ reliquit imperfectum. Vir fuit sine dolo, laboris studiosus adeo, ut vel in senectute postrema rogaret Ministrum, sibi conciones & exhortationes injungeret faciendas.

P. Francisci
Lopii.

9. Romæ 29. Julii P. Franciscus Lopius, Ulyssiponenfis, Assitens, egregius concionator, quod munus annis plurimis Ulyssipone exercuit, semper cum aviditate auditus. Ideo P. N. Oliva eum eligens dixit, velle se honorare officium suum; quo significabat, & se Concionatoris munus præcipue obivisse, & inde ad totius ordinis præfecturam evectum. Ibidem post non multos dies, nempe 1. Augusti, longâ ætate confectus est P. Antamus Gonsalvius Eftremotienfis. Magnâ laude scientias professus Eboræ, ubi Theologicâ exornatus purâ primariam Academiæ rexit cathedram. Præfuit Provinciæ Brasiliensi cum potestate Commissarii. Admotus aliis magistratibus undique satisfecit. Tandem creatus Assitens, senii, & valetudinis affectu causâ, eâ curâ se abdicavit. Amabilis in viro sinceritas proluxit. Animas piacularibus flammis detentas tam frequens juvit, ut existimatum sit, eas apparuisse ipsi tanquam Benefactori.

P. Antami
Gonsalvii.

Joannes Se-
queira Martyr
in Societa-
tem.

10. Ex Candidatis in nostram conscriptis militiam recenleri meretur Joannes Sequira, qui ad nos venit Eboræ 24. Octobris. Natus est in oppido Cabessa de vide diocesis Elvensis. Gloriosissimâ pro fide occubuit morte in regno Tunquinenfi. Illius vita, & martyrium circumfertur in libro, cui titulus: Imago tirocinii Eboensis Soc. JESU.

Tumulus
Fundatorum
Seminarii
Ulyssipone.

11. Ulyssipone in templo Seminarii ex marmore surrexit tumulus ad condenda ossa Fundatoris, & lectissimæ ejusdem conjugis; illius defossis ossibus, inventum caput recenti adhuc capillo, perfundebat odorem suavissimum. Id cunctis præsentibus admirationem peperit, & argumento fuit de præclaris virtutibus, quibus vivens eminuerat.

Miraculum S.
Xaverii.

12. Claudio hunc annum insigni favore S. Xaverii moniali in parthenone Bracharenfi, quem à remediis vocant, impenso. Erat illa obsequensissima Xaverio, ejusque novendiale fovebat. Olim primas tulerat inter moniales scientes muscen; nulla ipsam æquabat cantu & vocis suavitate: at ab annis duodecim vox erat raucedine vitata. Cum per se nequiret in obsequium D. Xaverii cantare, rogavit alias, id præstarent. Promiserat & hoc anno una, parabatque cantilenam bellissimè compositam; sed ejus sententiâ ad rem præsentem non erat. Aliam cantare renuebat illa. Quando, inquit, mihi, & meo Sancto non vis morem gerere, ego canam, meus Xaverius vocem restituet. Mirum! oriente primo novendialis die, surgit è lecto voce in pristinam dulcedinem reductâ. Res vulgata auxit in D. Xaverium venerationem. Monialis nunquam in canendo suavior, & acceptior, per novendiale totum cum plausu exaudita. Crevit etiam Bracharæ in nostro templo novendialis solemnitas, singulis diebus è sacro suggesto memorante Concionatore aliquod ex innumeris D. Xaverii miraculis: quod hætenus illic non factum fuerat.

Exempla in
novenna S.
Xav. Bracha-
ræ.

Annus 1681. Soc. 142.

Præpositus
Generalis
moritur.

I.
OS illud eloquentissimum 26. Novembris conticuit A. R. P. Paulus Oliva Præpositus Generalis. Quatuor Pontificum egit Concionatorem, ad quod munus excellæ eum dotes adornarunt. Extant egregia volumina typis commissa, tanti viri singulæ monumenta. Rexit ordinem maximâ prudentiâ. Suis exemplis, ac virtutum præclarissimarum documentis minimam Societatem nostram magnopere exexit.

P. Benedictus
Pereira.

2. Patris optimi commemorationi adnecto filiorum in hac Provincia posthumam recordationem. Eboræ 4. Februarii septuagenario major annos æternos inchoavit P. Benedictus Pereira Borbenfis. Floruit plurimum tum virtutibus, tum litteris. Antequam Sacerdotio initiaretur, concinnavit quinque volu-

volumina ad humaniorem facultatem spectantia, refertissima omnis generis eruditione. Scientias sublimes tradidit Ulyssipone, & maiorem partem Eboræ; primariam Theologiæ cathedram in Academia moderatus.

3. Romæ librorum Censor, cum revertisset in Lusitaniā, gubernavit Seminarium Ulyssiponenſe. Magno ingenio adnexuit studium indefessum. Scripsit, & in lucem edidit plurimos libros Reipublicæ litterariæ utilissimos, qui omnium evolvuntur manibus, & recensentur in Societatis scriptorum Bibliotheca. Addictissimus erat rebus sanctis, præsertim obsequiis BB. Virginis. Postremis annis ita usum memoriæ perdidit, ut vix recordaretur sui nominis: id maioribus litteris scriptum posuerunt in exteriori parte januæ cubiculi, quod inhabitabat, ut legendo sciret, id suum esse cubiculum. Tunc optimi, quos acquisierat, virtutum habitus se prodebant sponte suâ. Sacro missæ adfuit quotidie, in cella inveniebatur recitans divinum officium. Si misceretur sermo de rebus ad virtutem pertinentibus, loquebatur tanquam suæ mentis constans, in cæteris sibi non erat compos.

4. In Lapensi Residentia 26. Januarii P. Andreas Velosus Cerolici natus. Amantissimus laboris in Societatis ministeriis, suprà quàm dici potest. Corpus tractavit ut insensum hostem. Majoribus se obrulit ad eundem in Angolam; regressus in Lusitaniā petivit mitti ad Maranoniā, quod non concessere. Habens missionem in Lapensi domo malignā implicitus febre, enixè rogavit socium, tumularet corpus suum in domo Virginis prope tribunal, ubi solebat considerare audiendo poenitentes. Res ardua visa est, quòd tota Domus sit in rupe condita; propterea nostri, qui illic decesserant, humati fuere in templo Quintelæ oppidi vicini: tamen sarculo, & ferramenti tentatus locus præter expectationem præbuit spatium sepulturæ. Primus ille fuit, qui in æde sacra Lapensi tumulatus est.

5. Eboræ 25. Decembris P. Emmanuel Guedius, ortus Arrifanæ de Souza, Doctor Theologus, & in Academia primarius Professor. Genius illi suavissimus, & innatâ urbanitate gratus. Coluit specialibus obsequiis DEI Matrem. Ad augendum honorem D. Xaverii curavit institui supplicationem in die ipsi dicato. Complexus Infantis JESU pulcherrimum simulacrum inter tenerissima cum eo colloquia efflavit animam.

6. In Collegio Portuensi 10. Novembris P. Antonius Alvarus. Deditissimus erat nostris obeundis ministeriis. Rexit Fayalense Collegium. Multum tempus cum die, tum nocte impendit orationi. Illius particulare examen semper fuit de conformitate cum divina voluntate. Quamvis morbi gravarent corpus, nunquam se audiendis contentibus subtraxit. Mensibus vitæ postremis metuenda lepra totum infecit. In huiusmodi angustiis DEO infinitas agebat gratias valde conformis cum illius placitis. Quòd nequiret ad aras facere, quotidie reficiebatur pane fortium. Tanta de ejus sanctimonia invaluerat opinio, ut externi poscerent tanquam reliquias de suppellectili, quâ fuit usus.

7. Non minoris existimationis Scalabi 7. Junii P. Joannes Nunius, Vil-lacovæ Coelleriæ genitus. Conimbricæ tradidit Rhetoricam, & Philosophiam. Gaudebat ingenio felicissimo: sed scrupulorum tempestas assidua vix illum fivir respirare. Ædituo templi edixerat, ne permitteret abire poenitentem ullum sine expiatione conscientiæ, vocaret se iturum sine mora. Nullus propemodum obibat Scalabi, qui non curaret acciri Joannem ad se juvandum. Non egrediebatur januam Domus, nisi ad aliquod charitatis opus vel missus, vel ab externis vocatus.

8. In Farenſi Collegio 8. Decembris Paschasius Franciscus Coadjutor nondum annum abſolverat post biennium tirocinii. Ad unguem explebat tempora destinata piis exercitationibus: quòd si die non poterat, minuebat noctu somnum, ne fraudaret animam suam ejusmodi subsidiis. Contigit, quemadmodum testatus est illius Confessarius, ut traduceret integras noctes orando. Mi-

Antonius Franco,

A a a

rum

rùm affectus erat erga B. V. Conceptionem. Creditum est idcirco de vivis migrasse intemerata Virgini sacro die.

P. Gonfalus
Arezius,

9. In Collegio Michaëlenfi 17. Aprilis P. Gonfalus Arezius, eodem in loco natus ex præcipua nobilitate, tametsi nihil minùs curavit, quàm natalium splendorem, & amplam divitiis familiam. Multùm apud Insulanos ejus pollebat autoritas. In peragendis nostris ministeriis nemo promptior, & magis affiduus. Vicinus morti novit unum de nostris esse animo parùm erga ipsum benevolo: sub alio prætextu coëgit adesse coram, ac verbis humillimis, tanquam gravissimè læsisset, veniam flagitavit.

P. Antonius
Diafius.

10. Ibidem 1. Septembris P. Antonius Diafius, Coadjutor spiritualis, Nisensis. Rectorem suo Seminario præfecerat Episcopus ob ejus prudentiam, & virtutem. Verùm ille altiora meditans, quæsito patrociniò, coëpit DEI voluntatem indagare. Inter preces sensit vehemens desiderium incundi Societatem, eamque amplexus est Ulyssipone, cùm septem & viginti numeraret ætatis annos. Ut se ad Evangelicæ perfectionis incrementa stimularet, illud Bernardi frequenter usurpabat: *Antoni, ad quid venisti?* Nuncupatis biennii votis missus est ad Collegium Michaëlense, ibi transegit reliquos vitæ annos, modò Procurator, modò Collegii Minister. His occupationibus addebat publici carceris curam.

11. Tantus erat ad eum, ut expiarent animas, concursus, ut non solum matutino, sed & vespertino tempore cogeretur sedere pro tribunali. Ob perspectas omnibus virtutes eum ut virum sanctum suspiciebant. P. Gonfalus Arezius, de quo proximè, illius confessorius ajebat, P. Antonium esse virum sanctimonie admirabilis. Et si non prior ille obiisset, ex eo multa fuissent cognita de P. Antonio. Artus suos sic ille flagellis, ferratis, & pilosis indumentis cruciavit, ut post mortem lividum corpus inveniretur. Divinarum rerum contemplationi semper de genibus dabat horas plures diebus singulis. Semel inter orandum repertus est à terra sublimis. Sæva ulcera orta sufferebat invicta patientiâ, frequenter usus Pauli verbis: *cupio dissolvi, & esse cum Christo.* Tum de nostris, tum de externis sibi quæsierunt res, quas contrectavit. Vir sæcularis, cùm aliud non obtineret, secuit de capillis ejus partem.

P. Antonius
Almeida,

12. Loandæ 13. Novembris P. Antonius Almeida. Studuit accuratè macerationi sui corporis. Quidquid apponebatur edendum, accipiebat tanquam stipem pauperi datam: idcirco non attendit, bene, an perperam conditæ essent dapes. Quendam Majores designarant ad Angolæ missionem; verùm ille commodi sui magis, quàm religionis amans tenuit parere, propterea expulsi: hostiam sanctæ obedientiæ litandam illico se obtulit Antonius. Dum in ea regione naviter explet optimi Societatis filii partes, plenus meritis ad præmia evocatus est.

Joannes
Maya Benefactor.

13. Nostris adjungo Joannem Mayam sæcularem, qui 13. Novembris mortalitatem exiit Conimbricæ, & hæredem ex asse constituit Collegium. Ingressus olim fuerat Societatem, ut erat genio, & naturâ verecundâ, illi gravissimum fuit cibos capere in triclinio coram tot hominibus, neque adhibita quantalibet diligentia potuit puerilis hic pudor frangi: unde recessit in domum suam. Reliquam vitam duxerat indulgens genio suo secessum amanti. Supremum decumbente illo, famulus vocavit nostrum P. Ariam Almeidam, ut ejus dirigeret conscientiam. Recordatus Joannes temporis, quo inter nos degebat, sua omnia bona reliquit nostro Collegio, rogans in templo nostro sepeliri tunica Societatis indutus. Pro ipso facta sunt sacrificia per totam Societatem.

Profecti ad
Indiam.

14. Quindecim hoc anno vela fecerunt ad Indiam, sex Eborensi octo ex Conimbricensi Collegio. Superior omnium P. Franciscus Sarmentus, qui Romam iverat Procurator. Eborensè Collegium misit Ludovicum Fernandium Scalabitanum, Carolum Colanum Hibernum, Josephum Carvalium Portalegrensem, qui postea Martyr occubuit in Tanjaorensi regno; Alphonsum Mendesium Villavissosensem, qui conflagrante navigio, & iple consumptus est; Franciscum Pintum Loufanensem, quem S. Xaverius miraculo eripuit morti postea

postea migrans ad Japonensem Provinciam, illam rexit; Simonem Carvalium Eborensem, qui plurimis annis exactis in excolenda vinea Madurenfi, modò, cum hæc scribimus, senectutem degit in ora Piscaria.

15. Conimbricâ ivère P. Emmanuel Carvalius, & Franciscus Laynius, Ulyssiponenses; hic veniens postea in Europam, redivit factus Episcopus Meliaporensis. Annis proximis, ut est creditum ex signis non dubiis, interemptus est veneno ex odio iustitiæ, quod perditissimos homines vellet corrigere, Emmanuel à Cunea Sangionensis. Franciscus Rodericius Borbensis. Antonius Proensa Soutensis. Alexander Soula Chavenfis. Ignatius Martinus Ulyssiponensis. Franciscus Pereira Poyarensis, Antonius Guerrerius Castelvicensis.

16. Tres erant profecturæ naves. Prætoriam, in qua vehebatur Franciscus Tavora, conscendit P. Sarmentus cum parte sociorum, aliam dictam à B. Virgine de miraculis scanderunt reliqui. Initium 26. Martii factum est navigationi. Prorex, & navis alia 10. Septembris Goæ jecerunt anchoras, felici usui itinere, & à morbis libero. Navis, in qua cæteri nostri vehebantur, 27. Augusti Murmugamum prope Goam appulsa est, pari valetudine fruebatur. Multa erga Societatem nostram benevolentia fuerunt usi, tum navis hujus Magister, tum Præfectus: hic solebat dicitare, se tum sæcularibus, tum aliis religiosis benefacere misericordia motum; at nostris ex amore, & debito. Alius in lamina cuprea gestabat scripta quædam carmina, quorum erat sensus: se unicè hominibus Societatis filium, & quæ posset, bona facturum.

17. Ad Maranoniâ perrexit P. Emmanuel Nunius, domo Serpens. Profectus ad Maranoniâ. Moderabatur Eboræ quintum Grammaticæ Gymnasium. Secretissimè ambivit hujusmodi missionem, & pari secreto profectus Ulyssiponem, quin aliquis id resciret. Maranoniâ feliciter tenuit, illicque diligenter laborans ab indigenis unâ cum aliis de Societate per summam injuriam est ejectus, & comprehensus à piratis, indigna apud eos perpetiebatur. Postea nostris imperio Regis in Maranoniâ revocatis, ibi inter Neophytos obivit.

Annus 1682. Soc. 143.

I.

Mortuo, ut anno superiore diximus, universæ Societatis Moderatore, habitus fuit Provinciæ conventus Ulyssipone pro eligendis Romam ituris cum jure suffragii. Præsidebat Provinciæ P. Josephus Seixius, qui rediit à Brasilia, ubi Visitatorem egerat, successeratque P. Pantaleoni Carvalio. Igitur sunt electi Provinciales comitaturi P. Emmanuel Pereira Rector Eborensis, & P. Simon Teixeira Cratensis, qui jam multis annis Romæ vixerat. Curam Provinciæ reliquit P. Dominico Loufado Penichenfi. In eis Comitibus præfectus est universæ Societati A. R. P. Carolus de Noyelle Belga Bruxellensis, vir notæ sanctitatis, & prudentiæ, quarum evidens fuit argumentum vel ipsa suffragantium concordia; omnes enim, ipso excepto, in eum contulere suffragium. In Assistentem Lusitanum assumptus est P. Franciscus Almada.

2. Hoc anno in templo Berlehemitico apertus est tumultus Henrici Cardinalis Regis, quod esset ex ligno, & Rex fieri juberet ex marmore instar aliorum illic quiescentium Regum, ac Principum. Cadaver occultè sunt intuiti de nostris P. Benedictus Rodericius Doctor Theologus, & P. Alphonsus Mexia: erat integrum, & vestimenta exornantia tam incorrupta, & munda, ut apparuerit esse recens facta, & induta. Cum Leo Henricus Confessarius Regis eis corpus vestierit anno 1582. Quod procul dubio tribuendum raræ Principis virtuti, ut tribuitur cadaveris integritas.

3. Ulyssipone per hos annos P. Sebastianus Magalanius dabat operam convertendis Mauris, & non paucos ad fidem permovit. Unum comperendinantem, in secessu, quid suâ interesset, per otium perpendere jusserat. In quiete aliquando visa est Deipara uber lacte fluens dormientis admoveere labris, ac dicere:

Antonius Franco.

A a a 2

cere: